

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8CdoR/13/2025
Identifikačné číslo spisu: 5122202234
Dátum vydania rozhodnutia: 10.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:5122202234.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa U. S. Ž., narodenej XX. B. XXXX, Ž., B. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Jankou Chorvátovou, PhD., advokátkou so sídlom Žilina, P.O. Hviezdoslava 68, o návrhu navrhovateľky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony W. Š., narodenej XX. B. XXXX, zastúpenej procesným opatrovníkom Advokátska kancelária Mestická, Slovíková, s. r. o., Žilina, Hviezdoslavova 6, IČO: 36 421 910, za účasti O. Š., narodeného XX. F. XXXX, Ž., L. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Luciou Borákovou, advokátkou, Žilina, M.R. Štefánika 820/7 a za účasti Krajskej prokuratúry Žilina, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 54Ps/7/2022, o navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2025 sp. zn. 14CoPs/11/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie Jána Šúleka o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. januára 2024 č. k. 54Ps/7/2022-184 obmedzil W. Š., narodenú XX. B. XXXX, v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá na právne úkony spojené s uzatváraním zmlúv a dohôd vrátane právnych úkonov spojených so zabezpečovaním záväzkov; nakladanie s finančnými prostriedkami v hotovosti, nakladanie s finančnými prostriedkami na bankových alebo iných účtoch; preberanie dôchodku, resp. iných dávok; disponovanie s vlastným majetkom; rozhodovanie o poskytovaní zdravotnej spôsobilosti vrátane rozhodovania o prijatí do ústavnej zdravotnej starostlivosti do zriadenia sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb; preberanie poštových zásielok; samostatné konanie a vystupovanie pred súdmi, orgánmi verejnej správy, štátnej správy, okrem prípadov, keď zákon ustanovuje, že osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony, môže samostatne konať; za opatrovníka W. Š. ustanovil A. U. Š., narodenú XX. F. XXXX, ktorá ju bude zastupovať pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilá. Ak nejde o bežné veci je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu. Uložil opatrovníkovi dvakrát ročne vždy k 30.06. a 31.12. predložiť správy o opatrovancovi a správy o nakladaní s jeho majetkom; žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a o výške náhrady

trov konania štát rozhodne súd samostatným uznesením.

1.1. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil poukazom na ustanovenia § 10 ods. 2, § 26, § 27 ods. 2, 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a vecne tým, že z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že obmedzovaná trpí demenciou pri Alzheimerovej chorobe, atypickej alebo zmiešanej forme stredne ťažkého stupňa a organickou poruchou s bludmi, teda ide o chorobu trvalého charakteru. Jej zdravotný stav nie je liečbou ovplyvniteľný, s postupnou progresiou, možnosť zlepšenia je vylúčená. Účastník O. Š. navrhoval vykonať kontrolné znalecké dokazovanie, avšak závery už vypracovaného posudku A. M. v konkrétnostiach žiadnym spôsobom nenamietal, nespochybňoval jeho odbornosť, nenamietal jeho zaujatosť. Dôvody, pre ktoré žiadal nové znalecké dokazovanie, v písomnom vyjadrení bližšie neuviedol (uviedol len, že chce vedieť, aký je jej zdravotný stav a že má obavu, či v dôsledku dlhodobej izolácie matky spočívajúcej v zamedzení kontaktu s rodinnými príslušníkmi nedošlo k negatívnym zmenám v jej zdravotnom stave a v správaní). Na pojednávaní ako dôvod nového znaleckého dokazovania uvádzal zvukové nahrávky, podľa ktorých mala psychologička uviesť, že matka je pod nátlakom, ďalej uvádzal skoršie údajné vyjadrenie A. X., že sa matka nemusí dostať do stavu ťažkej demencie a napokon, že matku nevidel dlho a nevie, či je v takom zdravotnom stave, ako sa uvádza. Súd prvej inštancie v tomto smere poukázal na to, že to, či konkrétna osoba trpí duševnou poruchou, môže určiť psychiater, údajné vyjadrenia psychologičky o tom, že matka je pod nátlakom, závery znalca nespochybňujú a ani nevylučujú. Tvrdenia O. Š. o údajných vyjadreniach A. X. o jej zdravotnom stave v roku 2021 sú v rozpore so správami uvedenej lekárky - psychiatričky, z ktorých znalec čerpal pri vypracovaní znaleckého posudku. Konštatoval, že danú diagnózu u obmedzovanej diagnostikovala psychiatrička pri vyšetrení v dňoch 04.11.2021 a 25.11.2021. Zároveň poukázal na skutočnosť, že zdravotný stav obmedzovanej ju už (minimálne) od roku 2021 robí nespôsobilou na právne úkony v rozsahu, v akom nie je spôsobilá v súčasnosti, čo potvrdil aj znalec A. M., ktorý na pojednávaní uviedol, že obmedzovaná bola prvýkrát hospitalizovaná 16.07.2021 a v tom čase už bola u nej zistená stredne ťažká demencia s poruchou bludov, toto bolo ohodnotené na 14 bodov, čiže toto preukazuje, že už v tom čase nebola schopná na právne úkony v takom rozsahu, ako uviedol aj v čase, keď podával znalecký posudok. Posledný dôvod, pre ktorý účastník O. Š. žiadal ďalšie znalecké dokazovanie, a to, že ju dlho nevidel a nevie, v akom je zdravotnom stave, taktiež neodôvodňuje vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania, nakoľko O. Š. nie je odborne spôsobilý zdravotný stav matky posúdiť. Z uvedených dôvodov súd návrh účastníka O. Š. na kontrolné znalecké dokazovanie zamietol.

1.2. Súd prvej inštancie následne uviedol, že zásah do spôsobilosti na právne úkony obmedzovanej smeruje primárne k ochrane jej záujmov, nakoľko umožní jej poskytnutie potrebnej zdravotnej starostlivosti, ochranu jej majetku a podobne. Z uvedených dôvodov najmä zo záverov znaleckého dokazovania rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti toho rozsudku.

1.3. V odôvodnení rozsudku uviedol, že v konaní navrhovateľka navrhla za opatrovníka A. U. Š. - dcéru obmedzovanej, u ktorej v súčasnosti táto býva a ktorá jej poskytuje spolu s navrhovateľkou aj celodennú starostlivosť. Syn - O. Š. tiež žiadal, aby bol ustanovený za opatrovníka on. Pričom obaja poukazovali na doterajšiu starostlivosť o matku, nevhodnú komunikáciu zo strany, či už A. Š. alebo O. Š. s matkou. Poukázal na skutočnosť, že predmetom konania je obmedzené spôsobilosti na právne úkony a ustanovenie opatrovníka, ktorý ju bude zastupovať pri právnych úkonoch a nie o tom, kto bude vykonávať osobnú starostlivosť o obmedzovanú. Za opatrovníka ustanovil dcéru obmedzovanej A. U. Š., ktorá je jej blízkou osobou a má najlepšie predpoklady vykonávať funkciu opatrovníka riadne, pričom jej doteraz zabezpečovala aj osobnú starostlivosť, má medicínske vzdelanie, vie spolu s navrhovateľkou matke zabezpečiť celodennú starostlivosť. A. Š. vyjadrila súhlas so svojím ustanovením do funkcie opatrovníka. Obmedzovaná neprejavila záporný vzťah k dcére Ingrid. Súčasne súd prvej inštancie vymedzil rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený s povinnosťou predkladať súdu správy o výkone funkcie opatrovníka a správe majetku obmedzenej na právne úkony. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP, pričom o trovách konania štátu rozhodol v súlade s § 58 ods. 2 CMP.

2. Krajský súd (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. februára 2025 sp. zn. 14CoPs/11/2024 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že prebral zistený skutkový stav súdom prvej inštancie a po právnej stránke aplikoval správne hmotnoprávne ustanovenia. Dôvodil, že mal za preukázané, že obmedzovaná trpí duševnou poruchou, ktorá je trvalá, pričom možnosť zlepšenia je vylúčená.

2.2. V spojitosti s inštitútom obmedzenia spôsobilosti na právne úkony odvolací súd zdôraznil, že jeho zákonná úprava je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovacia činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný, či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby. K obmedzeniu človeka v spôsobilosti na právne úkony možno pristúpiť až vtedy, ak sa vyčerpali všetky menej represívne prostriedky, opatrenia (napr. trestného, priestupkového či administratívneho práva) alebo, ak sa už iné obmedzenia nedajú použiť (resp. sa stali neúčinnými). Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na postihnutú osobu. Dôvod pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstojí vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať konkrétne právne úkony. Samotné zistenie takéhoto dôvodu na obmedzenie spôsobilosti však nestačí. Ďalším predpokladom je preukázanie skutočnosti, že zistený dôvod vylučuje schopnosť človeka uskutočňovať konkrétne právne úkony. Pri zodpovedaní tejto otázky súd vychádza zo skutkových zistení nielen na základe posudku znalca, ale tiež v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania. Potrebné je posudzovať schopnosť uskutočňovať právne úkony s prihliadnutím na všetky individuálne pomery osoby, ako aj na sociálnu stránku prostredia, v ktorom existuje. Iba súhrnným vyhodnotením všetkých týchto okolností možno dospieť k záveru, či sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

2.3. Odvolací súd súčasne akcentoval skutočnosť, že konaním o spôsobilosti na právne úkony možno výrazne a závažným spôsobom zasiahnuť do prirodzených práv človeka, v demokratickej spoločnosti sú preto kladené zvýšené požiadavky na súd, aby starostlivo, zodpovedne, precízne a spravodlivo chránil hodnoty, aké reprezentujú podstatu ľudskej bytosti - jej slobodu. Výkon súdnej činnosti sa musí vyvarovať takým interpretačným a aplikačným postupom, následkom ktorých by mohlo dôjsť k neodôvodnenému obmedzeniu, či dokonca popretiu uvedených práv človeka. Tejto kvalitatívnej požiadavke sa musí podriaďiť celé súdne konanie o spôsobilosti k právnym úkonom, pričom v prejednávanej veci takto tomu bolo, a to napriek odvolacím námietkam účastníka konania.

2.4. Následne odvolací súd k námietke O. Š. na vykonanie kontrolného dokazovania znaleckého posudku A. M. uviedol, že O. Š. nijakým spôsobom závery A. M. nenamietal, ani nespochybnil jeho odbornosť. Ďalej uviedol, že postup súdu prvej inštancie, ktorým nebol vykonaný navrhovaný dôkaz, nie je možné považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Dôvodil, že nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv účastníka nie je postupom, ktorým by mu súd odňal možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu a nie účastníkom konania. Z uvedeného potom vyplýva, že pokiaľ súd prvej inštancie a následne ani odvolací súd nevykonali dôkaz navrhnutý účastníkom konania a takýto návrh bol okresným súdom zamietnutý, tak týmto postupom nebol účastník vylúčený z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré mu procesné právo priznáva. V danej súvislosti odvolací súd poukázal na obsah Zápisnice o pojednávaní z 31.01.2024 (č. l. 178 - 183 spisu, konkrétne č. l. 181 rub spisu), z ktorej vyplýva, že okresný súd uznesením návrh na vykonanie kontrolného znaleckého posudku zamietol. Svoj postup okresný súd v

odseku 21. odôvodnenia napadnutého rozsudku (č. l. 184 a nasl. spisu) zdôvodnil a jasným spôsobom vysvetlil, na ktoré odôvodnenie odvolací súd na tomto mieste odkázal. Súčasne uviedol, že súd prvej inštancie tým splnil svoju povinnosť odôvodniť, prečo takýto dôkaz nevykonal. Ak okresný súd neakceptoval návrh na vykonanie dokazovania, tak táto skutočnosť sama osebe nemôže viesť k záveru o porušení práv účastníka konania, navyiac, ak záver okresného súdu o nevykonaní navrhnutých dôkazov mal základ v racionálnej úvahe konajúceho súdu, ktorá vychádzala z charakteru konania a stavu dokazovania. Práve pre túto racionálnu úvahu okresného súdu a jeho logické zhodnotenie, ktoré viedlo k postupu okresného súdu o nevykonaní navrhnutého dôkazu, sa účastník konania nemohol dostať do nevýhodnej pozície, spôsobom a postupom konania pred okresným súdom nebol vylúčený z výkonu žiadneho práva, ktoré mu zákon priznáva, pretože svoje právo označovať a navrhovať dôkazy mohol zrealizovať.

2.5. V zhode so závermi súdu prvej inštancie odvolací súd dodal, že ani v štádiu konania a rozhodovania o podanom odvolaní nezistil dôvody, pre ktoré by bolo potrebné vykonať dokazovanie kontrolným znaleckým posudkom. V konaní relevantná otázka zdravotného stavu p. Š. bola ustálená dôkazmi vykonanými pred okresným súdom v podobe znaleckého dokazovania posudkom A. M., jeho vypočutím a tiež ostatnými dôkazmi v konaní v priebehu prvoištančného konania. V tomto kontexte nemožno hodnotiť ako relevantné ničím nepodložené odvolacie námietky odvolateľa voči znaleckému posudku A. M.. Odvolateľ neuviedol v tejto rovine žiadne tvrdenia, okolnosti a ani skutočnosti, ktoré by relevantne dokázali spochybníť závery znalca tak, aby mohli byť predmetom odvolacieho prieskumu s odlišným záverom, ktorý by spochybnil závery okresného súdu. Je nutné zvýrazniť, že závery znalca boli potvrdené aj ďalšími vykonanými dôkazmi. Bol tak daný sumár v dostatočnom rozsahu vykonaných dôkazov, ktoré boli okresným súdom vyhodnotené a dostačujúce k tomu, aby bolo možno vo veci rozhodnúť. Krajský súd nemal žiadne pochybnosti o vecne správnych skutkových zisteniach okresného súdu a vo vyvolanom odvolacom konaní nezistil potrebu vykonania ďalšieho dokazovania kontrolným znaleckým posudkom. Nevykonanie tohto dôkazu nebolo postupom, ktorý by zasiahol do zistenia rozhodujúcich skutočností, pretože podľa krajského súdu súhrn viacerých dôkazov vykonaných pred okresným súdom a zhodnotených za aplikácie § 191 ods. 1 CSP v komplexnosti dal základ pre vyhodnotenie skutkového stavu. Uzavrel, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu.

2.6. V spojitosti s námietkou nesprávnymi skutkovými zisteniami odvolací súd odkázal na vyššie uvedené závery ohľadom rozsahu vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie. Taktiež zdôraznil, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom hodnotení. Jeho význam spočíva v získavaní dôležitých poznatkov, na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci, z ktorého potom vychádza a aplikuje naň konkrétnu právnu normu, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktoré objektívne zodpovedá stavu veci, je jednou z najdôležitejších činností súdu v rámci civilného súdneho konania, pretože je základným predpokladom pre rozhodnutie súdu vôbec. Doplnia odvolací súd, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka a procesný postoj účastníka zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, príp. štádia civilného procesu (sp. zn. IV. ÚS 329/04).

2.7. V rámci namietania nevykonania dokazovania vo vzťahu k A. Š. (rozsahu pracovného harmonogramu jeho služieb, resp. vyriešenia bývania obmedzovanej) k obmedzovanej, opätovne poukázal na bod 26. rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom je uvedené, že predmetom konania nebolo poskytovanie osobnej starostlivosti obmedzovanej, ale zastupovanie obmedzovanej, pričom daná námietka je v kontexte vecných a správnych záverov súdu prvej inštancie irelevantná. Následne v odvolaní s odkazom na § 5 zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme poukázal na Lekársky záznam zo 16.12.2021, pričom kontrola mala byť

vykonaná len na základe telefonického kontaktu s dcérou, rovnako ako aj Lekársky záznam z 25.11.2021, kedy tiež mala byť kontrola vykonaná len na základe telefonického kontaktu; avšak z elektronickej zdravotnej dokumentácie nevyplýva. Odvolací súd v svojom odôvodnení uviedol, že v spise sa nachádzajú aj iné lekárske záznamy, ktoré odvolateľ osobitne nenamietal, napr. tie na č. l. 9, č. l. 9 rub spisu, č. l. 10 rub. Následne konštatoval, že pokiaľ odvolateľ vyvodil len z lekárskeho záznamu namietaného v odvolaní podľa neho ním „dôvodný predpoklad, že v skutočnosti tieto kontroly vykonané neboli“, tak odvolací súd poukázal na to, že v prípade odvolateľom označených spochybnených Lekárskych záznamov išlo len o niektoré, konkrétne ním označené Lekárske záznamy, ktoré však bez ďalšieho, len na základe ich prípadnej absencie v elektronickej zdravotnej knižke, nie je možné považovať za také, ktoré vykonané neboli. Pre úplnosť pripomenul, že odvolateľovi bol podľa obsahu spisu dňa 14. 07. 2023 doručený návrh a prílohy k návrhu s výzvou na vyjadrenie k nim (č. l. 118 spisu), s lehotou na vyjadrenie k nim a taktiež mu bol doručený Znalecký posudok č. 24/2023. Odvolací súd doplnil, že odvolateľovi bolo doručené predvolanie na pojednávanie (na ktorom bol vyhlásený rozsudok dňa 07.12. 2023 (na č. l. 160 spisu) a jeho právneho zástupcu dňa 20.11.2023 (taktiež č. l. 160 spisu).

2.8. Následne odvolací súd s poukazom na námietku ohľadom prístúpenia výsluchu samotnej obmedzovanej konštatoval, že zo záverov znalca jednoznačne vyplýva, že vyšetrovanú nie je možné vypočuť bez ohrozenia jej zdravotného stavu, vzhľadom k charakteru základnej diagnózy, je možné ju formálne vzhliadnuť na súde počas pojednávania, prípadne v domácom prostredí, ak v tomto smere okresný súd vykonal vzhliadnutie, tak podľa odvolacieho súdu takýto postup bol dostačujúci a vecne správny. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva z ods. 7, že okresný súd vzhliadol posudzovanú v domácom prostredí v zmysle § 243 CMP dňa 23.05.2023. Vzhliadnutie možno vnímať ako osobitný procesný postup, ktorý smeruje k naplneniu požiadavky prirodzenej dôstojnosti človeka, jeho osobnej nezávislosti vrátane slobody autonómie, nediskriminácie, rešpektovaniu odlišností osôb so zdravotným postihnutím. Uviedol, že povinnosťou súdu pri rozhodovaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je vychádzať zo subjektívneho hľadiska, ktoré znamená, že súd primárne nevychádza z diagnózy osoby, o ktorej sa rozhoduje, ale ako sa navonok prejavuje jej schopnosť obstarat' si svoje veci, začleniť sa do bežného života, reagovať na bežné impulzy. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, je zrejmé, že v prípade výsluchu, ako i vzhliadnutia, by mal tento úkon uskutočniť sudca. Je totiž vždy nevyhnutné, aby si sudca sám na základe priameho kontaktu s obmedzovanou osobou vytvoril úsudok nielen o možnostiach jej výsluchu, ktorý je jednou z procesných záruk určených na ochranu jej základných práv. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že k vzhliadnutiu v súlade s § 243 CMP došlo, čiže všetky vyššie uvedené postuláty boli v postupe okresného súdu dodržané. Ak potom účastník v odvolaní poukázal i na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 313/2012 zo dňa 28.11.2012, s dôrazom na ods. 36, tak odvolací súd mal za to, že i postuláty stanovené v tomto rozhodnutí ústavným súdom boli v postupe okresného súdu dodržané. Následná námietka smerovala voči nekonkretizovaniu znalcových dôvodov, pre ktoré by výsluch obmedzovanej nebol účelný, a aké riziká sú spojené s jej výsluchom a že znalec nie je osobou oprávnenou na vyhodnocovanie navrhovaných dôkazov ako účelných pre súdne konanie v rámci konfrontácie znalca a účastníka na pojednávaní zo dňa 30.06.2023. V jej spojitosti odvolací súd uviedol, že v rámci nemožnosti vypočutia obmedzovanej na súde kvôli jej zdravotnému stavu vzhľadom k charakteru jej diagnózy, je na rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktorý dôkaz vykoná. Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno prihliadať len zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplývali alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), potom nie je ani možné polemizovať s jeho skutkovými závermi, napr. že niektorý dôkaz nie je pre skutkové zistenie dôležitý, že z vykonaných dôkazov vyplýva iné skutkové zistenie a pod. Odvolací súd akcentuje, že uvedené závery sa tiež vzťahujú na vyhodnotenie odvolacej námietky účastníka (nevypočutia účastníkom navrhnutých svedkov O. Š. a D. A.P., ktoré nielen súd prvej inštancie, ale aj odvolací súd vyhodnotili, že pre posúdenie obmedzenia spôsobilosti na právne úkony a v závislosti od toho ustanovenia opatrovníka ich vypočutie nebolo nosné.

2.9. Odvolací súd uzavrel, že napadnutý rozsudok okresného súdu v rovine odôvodnenia je

koherentný so zákonnou úpravou a je z neho zrejmé, že okresný súd poskytol odpoveď na všetky kľúčové otázky, a preto nebol pre krajský súd priestor pre iný záver než, aby napadnutý rozsudok okresného súdu v odvolacom konaní ako vecne správne rozhodnutie potvrdil. Ďalšie odvolacie argumenty už odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. Dôvodil, že súd prvej inštancie svojím rozhodnutím nastavil rozsah obmedzenia spôsobom, ktorý zabezpečí primerané, čo najmenej represívne a zároveň účinné záruky tak, aby pani Š.P. bola poskytnutá náležitá ochrana pred neuváženým konaním, ktoré ju môže poškodiť, a pred jej prípadným zneužitím zo strany tretích osôb. Keďže odvolací súd nezistil relevantnosť ani jedného odvolacieho dôvodu, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. V súvislosti s uložením rozsudku o obmedzení spôsobilosti na právne úkony aplikoval § 250 ods. 1 CMP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podal O. Š. (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Namietal odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie, v rámci ktorého sa odvolací súd nezaoberal absenciou akejkoľvek úvahy vo vzťahu k použitiu miernejších prostriedkov alebo aplikácie obmedzujúcich opatrení. Taktiež uviedol, že súdy neposudzovali osobu opatrovníka, neuviedli žiadnu úvahu, podľa ktorej má byť ustanovený opatrovník A. U. Š. spôsobilejšia plniť túto funkciu ako osoba dovolateľa; súdy sa nezaoberali podstatnými námietkami ohľadne absencie zdravotnej dokumentácie, vzájomných rozporov v nej, a najmä návrhom na vykonanie kontrolného znaleckého posudku. V spojitosti s nedostatkami v procese dokazovania dovolateľ namietal stanovisko a posudok A. M., nezrovnalosti v skutkových zisteniach zdravotnej dokumentácii a poukázal na dlhodobú absenciu kontaktu s matkou. Poukázal na lekárske záznamy zo dňa 16.12.2021, 13.01.2021 a 25.11.2021 - kontroly zdravotného stavu W. Š., vykonané na základe telefonického kontaktu s dcérou, pričom konštatoval, že z elektronickej zdravotnej dokumentácie obmedzovanej nevyplývalo, že by boli dané vyšetrenia aj reálne vykonané. Poukázal na § 20 ods. 1 a § 21 ods. 1 zákona č. 576/2004 o zdravotnej starostlivosti a uviedol, že vyšetrenia, ktoré boli podkladom na vypracovanie posudku A. M. neboli evidované v zdravotnej dokumentácii pacienta. Preto podľa jeho názoru nestačil len jeden znalecký posudok, ktorý bol vypracovaný na základe podkladov s nezrovnalosťami. Keďže odvolací súd prevzal ustálený skutkový stav súdu prvej inštancie, nebol podľa dovolateľa zdravotný stav obmedzovanej riadne posúdený. Poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I 313/2012. Konštatoval, že mu bolo dlhodobo bránené navštevovať obmedzovanú. V rámci absencie riadneho odôvodnenia rozhodnutia a nevykonania navrhnutého dôkazu poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/107/2019, ako aj na to, že v konaní neboli vypočutí svedkovia O. Š. a D. A. Tvrdenie a závery znalca, ktoré súd nepripustil, mali byť aspoň odôvodnené, resp. dokazovanie doplnené. Následne v spojitosti s ustanoveným procesným opatrovníkom namietal, že tento má brániť záujmy obmedzovanej osoby, ale ustanovený opatrovník len stroho súhlasil s návrhom navrhovateľky, inak bol nečinný a nemal ani minimálnu interakciu s obmedzovanou. Ustanovený opatrovník sa s obmedzovanou osobnou nestretol, v rámci výsluchu znalca nemal žiadne otázky, čím podľa mienky dovolateľa neboli zachované práva obmedzovanej v konaní pred súdom. Obmedzovaná nebola akokoľvek vyslúchnutá. Konštatoval, že už v odvolaní namietal nevyvypočutie obmedzovanej a len „vzhladnutie“ z 23.05.2023, bolo vykonané až po vykonaní znaleckého posudku. Argumentoval, že priebeh uvedeného vzhladnutia ani nie je zaznamenaný v súdnom spise a nahradil výsluch obmedzovanej. Ďalej poukázal na rozsudok ESLP č. 13469/0, v ktorom bolo rozhodnuté, že osoba pozbavená spôsobilosti samostatne konať nie je zbavená práva vyjadrovať svoj názor na veci, ktoré sa dejú okolo nej (napr. vo vzťahu k zdravotnej starostlivosti) a jej názor má byť čo najviac rešpektovaný. V rámci sporného znaleckého posudku č. 24/2023 dôvodil, že ani znalec bližšie nekonkretizoval dôvody, pre ktoré by výsluch obmedzovanej osoby bol neúčelný a aké riziká sú spojené s jej výsluchom; súčasne znalec ani nie je oprávnenou osobou, ktorá vyhodnocuje dôkazy ako účelné alebo neúčelné. Namietal schématický a formalistický prístup súdov v prejednávanej veci bez individuálneho posúdenia a zhodnotenia záverov znaleckého posudku, prípadne doplnenia dokazovania. Dovolateľ ďalej dôvodil, že bolo povinnosťou súdov oboch inštancií konkrétne uviesť, prečo plná spôsobilosť ohrozuje záujem posudzovanej osoby a prečo nemožno použiť miernejšie prostriedky v zmysle subsidiarity tohto opatrenia. Porušenie práva na spravodlivý proces videl dovolateľ aj v

odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, keď už súd prvej inštancie opomenul podstatné vyjadrenia účastníkov konania (viď rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/227/2017). V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP poukázal na § 248 ods. 2 CMP a uviedol, že rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je faktickým pozbavením spôsobilosti na právne úkony, čo súčasná slovenská a európska legislatíva neumožňuje. Uviedol, že súd musí ponechať v dispozícii osoby minimálne jeden právny úkon. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho a Ústavného súdu SR dôvodil tým, že spôsobilosť na právne úkony v uvedenom rozsahu spôsobuje, že W. Š. de facto žiadne právne úkony ani robiť nemôže. Konštatoval, že odklon je v otázke rozsahu a prípustnosti obmedzenia spôsobilosti na právne úkony osoby obmedzovanej, v otázke posúdenia miernejších prostriedkov, či v otázke samotného rozsahu obmedzenia vážnej duševnej poruchy znalcom. Uviedol, že obmedzovaná dokáže samostatne používať mobilný telefón. Odvolaciemu súdu vyčítal, že sa jednotlivito nezaoberal celým rozsahom konkrétnych obmedzení, pričom len poukázal na bod 49 napadnutého rozsudku. V nadväznosti na aplikáciu § 421 ods. 1 písm. a) CSP poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/39/2022 a primeranosť, resp. neprimeranosť prijatých obmedzení.

4. K dovolaniu účastníka O. Š. sa vyjadrila navrhovateľka, ktorá uviedla, že sa s dôvodmi dovolania nestotožňuje, keďže rozhodnutia nižších súdov považuje za vecne a procesne správne. Podľa jej názoru súdy oboch inštancií dôsledne vyhodnotili všetky relevantné dôkazy, vrátane Znaleckého posudku A. M., ktorý bol vypracovaný na základe kompletnej zdravotnej dokumentácie. Vzhľadom na uvedené navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol. Súčasne žiadala náhradu trov dovolacieho konania.

5. K dovolaniu sa vyjadrila aj Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, ktorá vo vyjadrení uviedla, že považuje dovolaním napadnuté rozhodnutie za správne a zákonné. Navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, avšak je potrebné ho odmietnuť.

7. Konanie o spôsobilosti na právne úkony je upravené v Civilnom mimosporovom poriadku v ustanoveniach § 231 až § 251. Podľa § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o tomto dovolaní.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom

znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP

13. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí súdov nižších inštancií, nevykonanie dôkazu podstatného pre rozhodnutie vo veci, ako aj opomenutie podstatných skutočností, ktoré mali zásadný vplyv na výsledok konania. V rámci namietanej nepreskúmateľnosti rozhodnutí tvrdil, že v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu absentujú akékoľvek úvahy vo vzťahu k použitiu miernejších prostriedkov alebo aplikácie obmedzujúcich opatrení, ďalej že súdy neposudzovali osobu opatrovníka, keď neuviedli žiadnu úvahu, podľa ktorej má byť ustanovená opatrovníčka A. U. Š. spôsobilejšia plniť túto funkciu ako osoba dovolateľa, súdy sa nezaoberali podstatnými námietkami ohľadne absencie zdravotnej dokumentácie, vzájomných rozporov v nej. V rámci zisťovania skutkového stavu namietal aj nevykonanie kontrolného znaleckého posudku, poukazoval na nedostatky znaleckého posudku A. M., nezrovnalosti v skutkových zisteniach zdravotnej dokumentácii, ako aj na dlhodobú absenciu kontaktu s matkou. Poukázal tiež na lekárske záznamy zo dňa 16.12.2021, 13.01.2021 a 25.11.2021 - kontroly zdravotného stavu W. Š., vykonané na základe telefonického kontaktu s dcérou, pričom konštatoval, že z elektronickej zdravotnej dokumentácie obmedzovanej nevyplývalo, že by boli dané vyšetrenia aj reálne vykonané. Namietal nevypočutie svedkov O. Š. a D. A.. Tiež namietal, že obmedzovaná nebola v konaní akokoľvek vylúchnutá.

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

16. Vo vzťahu k námietke o všeobecnej neodôvodnenosti rozhodnutí súdov nižších inštancií dovolací súd uvádza, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súdy oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popisali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, a

zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery.

17. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Dovolateľ tak neopodstatnene namietala existenciu vady nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších inštancií.

18. Dovolací súd poukazuje na to, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu však v danom prípade má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietat, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

19. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

20. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným aj jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

21. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne uviedol, že „vykonaným dokazovaním bolo v konaní preukázané, že obmedzovaná trpí demenciou pri Alzheimerovej chorobe, atypickej alebo zmiešanej forme stredne ťažkého stupňa a organickou poruchou s bludmi. Ide o duševnú poruchu trvalého charakteru, pričom jej zdravotný stav nie je liečbou ovplyvniteľný, s postupnou progresiou, možnosť zlepšenia je vylúčená. V odvolacom konaní neboli produkované také tvrdenia, ktoré by tieto závery prvoinštančného súdu spochybňovali. Z doposiaľ vykonaného dokazovania mal preto odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie za to, že p. W. Š. trpí závažným duševným ochorením. Dovolateľ O. Š. síce navrhoval vykonať kontrolné znalecké dokazovanie, avšak závery už vypracovaného posudku A. M. v konkrétnostiach žiadnym spôsobom nenamietal, nespochybňoval jeho odbornosť, nenamietal jeho zaujatosť. K otázke nevykonania dôkazu ďalším znaleckým posudkom odvolací súd poukázal na konštantnú judikatúru vyšších súdov Slovenskej republiky (R.č. 37/1993), podľa ktorého „nevykonanie dôkazov navrhnutých účastníkom nie je postupom, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom“. Tiež podľa R.č. 125/1999, „ak súd v priebehu konania nevykoná všetky dôkazy navrhované účastníkmi, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f) OSP nie je prípustné, lebo nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom a za neumožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré účastníci mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení“. Podľa R.č. 164/2003-I. „Ústava Slovenskej republiky neupravuje prípustnosť dôkazov, ale ponecháva jej úpravu na príslušné zákony, spravidla na procesné kódexy. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie“. Rozhodnutie prvoinštančného súdu v rovine dokazovania a zisteného skutkového stavu bolo teda vecne správne aj s poukazom na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 350/08, podľa ktorého „...dokazovanie v občianskom súdnom konaní prebieha vo viacerých fázach; od navrhnutia dôkazu cez jeho zabezpečenie, vykonanie a následné vyhodnotenie. Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou účastníkov konania, len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná. Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy účastníkov na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný.“. Postup prvoinštančného súdu, ktorým nebol vykonaný dôkaz navrhnutý účastníkom konania, nemožno, preto zásadne považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. O tom, ktoré z navrhnutých dôkazov, ale aj z tých, ktoré navrhnuté neboli, budú vykonané, rozhoduje súd. Účastník konania má právo vykonanie určitého dôkazu navrhnúť, čo účastník aj využil, nebolo mu odňaté právo navrhovať dôkazy, resp. právo vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, avšak uvedené nemožno zamieňať s rozhodovaním súdu o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv účastníka nie je postupom, ktorým by mu súd odňal možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu a nie účastníkovi konania. Pokiaľ teda prvoinštančný súd a následne ani krajský súd ako súd odvolací nevykonali dôkaz navrhnutý účastníkom konania a takýto návrh bol súdom prvej inštancie zamietnutý, tak týmto postupom nebol účastník vylúčený z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré mu procesné právo priznáva. Odvolací súd v tomto smere poukázal na obsah Zápisnice z pojednávania zo dňa 31.01.2024, z ktorej vyplýva, že súd prvej inštancie uznesením návrh na vykonanie kontrolného znaleckého posudku zamietol. Tento svoj postup súd prvej inštancie zdôvodnil a jasným spôsobom vysvetlil. Tomuto postupu prvoinštančného súdu preto nebolo možné odvolacím súdom vytknúť žiadnu vadu. V zhode so závermi prvoinštančného súdu odvolací súd dodal, že ani v štádiu konania a rozhodovania o podanom odvolaní nezistil dôvody, pre ktoré by bolo potrebné vykonať dokazovanie kontrolným znaleckým posudkom. V konaní relevantná otázka zdravotného stavu p. Š. bola totiž ustálená dôkazmi vykonanými pred súdom prvej inštancie v podobe znaleckého dokazovania posudkom A. M., jeho vypočutím a tiež ostatnými dôkazmi v konaní v priebehu prvoinštančného konania. V tomto kontexte nebolo možné hodnotiť ako relevantné ničím nepodložené odvolacie námietky dovolateľa voči znaleckému posudku A. M. Dovolateľ neuviedol v tejto rovine žiadne tvrdenia, okolnosti a ani skutočnosti, ktoré by relevantne dokázali spochybniť závery tohto znalca tak, aby mohli byť predmetom

odvolacieho prieskumu s odlišným záverom, ktorý by spochybnil závery prvoinštančného súdu. Odvolací súd zvýraznil, že závery tohto znalca boli potvrdené aj ďalšími vykonanými dôkazmi. Bol tak daný sumár v dostatočnom rozsahu vykonaných dôkazov, ktoré boli prvoinštančným súdom vyhodnotené a dostačujúce k tomu, aby bolo možno vo veci rozhodnúť. Súd prvej inštancie tak v dostatočnom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné pre posúdenie prejednávanej veci, a preto pred súdom prvej inštancie nedošlo ani k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, čím nebolo možné vyvodit' ani nedostatočne zistený skutkový stav veci. K osobe opatrovníčky A. Š. odvolací súd uviedol, že predmetom konania nebolo poskytovanie osobnej starostlivosti obmedzovanej, ale posúdenie jej spôsobilosti na právne úkony. V tomto smere odvolací súd poukázal na ods. 26. rozsudku prvoinštančného súdu, v zmysle ktorého „ predmetom tohto konania bolo obmedzenie p. W. Š. v spôsobilosti na právne úkony a ustanovenie opatrovníka, ktorý ju bude pri právnych úkonoch, v ktorých je obmedzená, zastupovať. Nešlo o rozhodovanie o tom, kto bude vykonávať osobnú starostlivosť o obmedzovanú. Súd prvej inštancie mal za to, že medzi opatrovníkom a osobou, ktorá osobe obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony poskytuje osobnú starostlivosť, musí byť určitá miera komunikácie a spolupráce pri zabezpečovaní jej potrieb, ktoré súvisia s právnymi úkonmi, v ktorých je obmedzená na spôsobilosti (návšteva lekára - informovaný súhlas, preberanie zásielok a pod)“. V tomto smere boli potom výhrady dovolateľa k osobe p. A. Š., čo do v konaní podstatnej otázky rozsahu obmedzenia p. Š. na právne úkony, bez vplyvu na vecnú správnosť rozsudku. K výhrade dovolateľa, že A. A. Š. po dobu takmer dvoch rokov bráni bez relevantného dôvodu v stretávaní sa s matkou W. Š., odvolací súd uviedol, že dovolateľ tieto dôvody a myšlienkové pochody v tejto rovine (vo vzťahu k jej ustanoveniu za opatrovníka obmedzovanej) bližšie neozrejmil, a preto nebolo možné za stavu takejto absencie podriaďiť ich odvolaciemu prieskumu a konštatovať ich vplyv na vecnú správnosť záverov prvoinštančného súdu. Rovnako tak k výhrade dovolateľa, že v prípade ustanovenia za opatrovníka A. Š. nie je vyriešená otázka bývania obmedzovanej, keďže táto nemá u A. Š. vybudovaný tak stabilný domov, ako práve v rodinnom dome so súp. č. XXX v kat. území Y. Z., kde bývala predtým, ako bola umiestnená k A. Š., odvolací súd opätovne dodal, že predmetom konania bolo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony posudzovanej. Pokiaľ išlo o lekárske záznamy zo dňa 16.12.2021, 13.1.2021, 25.11.2021, u ktorých dovolateľ spochybnil reálne vyšetrenie obmedzovanej, odvolací súd poukázal na to, že kontrola obmedzovanej v týchto prípadoch bola vykonaná na základe telefonického kontaktu s dcérou. Odvolací súd dodal, že súčasťou spisu boli však aj ďalšie Lekárske záznamy o vyšetrení obmedzovanej, ktoré dovolateľ v odvolaní osobitne nenamietal (č. l. 9, č. l. 9 rub spisu, č. l. 10 rub spisu), a teda v prípade dovolateľom označených spochybnených lekárske záznamov išlo len o niektoré, konkrétne ním označené lekárske záznamy, ktoré však bez ďalšieho, len na základe ich prípadnej absencie v elektronickej zdravotnej knižke, nebolo možné považovať za také, ktoré vykonané neboli. Pokiaľ išlo o výsluch obmedzovanej, odvolací súd konštatoval, že zo záverov znalca A. M. jednoznačne vyplývalo, že vyšetrenú nebolo možné vypočúť bez ohrozenia jej zdravotného stavu, vzhľadom k charakteru základnej diagnózy, ale ju bolo možné formálne vzhliadnuť na súde počas pojednávania, prípadne v domácom prostredí, a preto ak v tomto smere prvoinštančný súd vykonal vzhliadnutie, tak podľa odvolacieho súdu takýto postup bol dostačujúci a vecne správny. Súd prvej inštancie vzhliadol posudzovanú v domácom prostredí v zmysle § 243 CMP dňa 23.05.2023. Vzhliadnutie možno vnímať ako osobitný procesný postup, ktorý smeruje k naplneniu požiadavky prirodzenej dôstojnosti človeka, jeho osobnej nezávislosti vrátane slobody autonómie, nediskriminácie, rešpektovaniu odlišností osôb so zdravotným postihnutím. Povinnosťou súdu pri rozhodovaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je vychádzať zo subjektívneho hľadiska, ktoré znamená, že súd primárne nevychádza z diagnózy osoby, o ktorej sa rozhoduje, ale ako sa navonok prejavuje jej schopnosť obstarat' si svoje veci, začleniť sa do bežného života, reagovať na bežné impulzy. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, bolo podľa odvolacieho súdu zrejmé, že v prípade výsluchu, ako i vzhliadnutia, by mal tento úkon uskutočniť sudca. K tomu prihliada i judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej vyplýva, že sudcovia, ktorí rozhodujú o závažných veciach zasahujúcich do súkromného života človeka (akými sú konania v niektorých statusových veciach fyzických osôb), by v zásade mali mať osobný kontakt s týmto človekom (porovnaj rozhodnutia ESLP vo veciach: X a Y p. Chorvátsku, sťažnosť č. 5193/09; Sýkora p. Českej republike, sťažnosť č. 23419/07). Je totiž vždy nevyhnutné, aby si sudca sám na základe priameho kontaktu s obmedzovanou osobou vytvoril úsudok nielen o možnostiach jej výsluchu, ktorý je jednou z procesných záruk určených na ochranu jej základných práv. Z obsahu spisového

materiálu vyplynulo, že k vzhladnutiu v súlade s § 243 CMP došlo, čiže všetky vyššie uvedené postuláty boli v postupe prvoinštančného súdu dodržané. K námietke dovolateľa, že znalec A. M. nekonkretizoval dôvody, pre ktoré by výsluch obmedzovanej bol neúčelný, a aké riziká by boli s jej výsluchom spojené, a tiež, že znalec nie je v tomto smere oprávnenou osobou, ktorá môže vyhodnocovať navrhované dôkazy ako účelné, odvolací súd uviedol, že ju nemohol vyhodnotiť ako takú, ktorá by mala vplyv na vecnú správnosť záverov prvoinštančného súdu. Zo záverov znalca totiž jednoznačne vyplývalo, že vyšetrotanú nie je možné vypočúť bez ohrozenia jej zdravotného stavu, vzhľadom k charakteru základnej diagnózy, ale že je možné ju formálne vzhladnúť na súde počas pojednávania, prípadne v domácom prostredí. V rovine tohto hodnotenia odvolací súd uviedol, že to bol prvoinštančný súd, ktorý rozhodol, ktoré dôkazy vykoná. Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno prihliadať len zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplývajú alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), potom nie je ani možné polemizovať s jeho skutkovými závermi, napr. že niektorý dôkaz nie je pre skutkové zistenie dôležitý, že z vykonaných dôkazov vyplýva iné skutkové zistenie a pod. Odvolací súd dôvodil, že uvedené závery sa tiež vzťahovali na vyhodnotenie odvolacej námietky dovolateľa, a to nevypočutia ním navrhnutých svedkov O. Š. a D. A.P., ktoré nielen prvoinštančný súd, ale aj odvolací súd vyhodnotili, že pre posúdenie obmedzenia spôsobilosti na právne úkony a v závislosti od toho ustanovenia opatrovníka ich vypočutie nebolo nosné. Po vykonaní odvolacieho prieskumu odvolací súd konštatoval, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bol v rovine odôvodnenia koherentný so zákonnou úpravou a bolo z neho zrejmé, že súd prvej inštancie poskytol odpoveď na všetky kľúčové otázky, a preto nebol pre odvolací súd priestor pre iný záver než, aby napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu v odvolacom konaní ako vecne správne rozhodnutie potvrdil. Ďalšie odvolacie argumenty už odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. Vzhľadom k vykonanému dokazovaniu a za aplikácie rozhodných zákonných ustanovení tak podľa názoru odvolacieho súdu dospel prvoinštančný súd k vecne správne záveru, ak spôsobilosť pani Š. na právne úkony obmedzil, tak ako uviedol vo výrokovej časti napadnutého rozsudku a ustanovil pani Š. opatrovníčkou. Prvoinštančný súd svojím rozhodnutím nastavil rozsah obmedzenia spôsobom, ktorý zabezpečí primerané, čo najmenej represívne a zároveň účinné záruky tak, aby pani Š. bola poskytnutá náležitá ochrana pred neuváženým konaním, ktoré ju môže poškodiť, a pred jej prípadným zneužitím zo strany tretích osôb. Prvoinštančný súd pri svojom rozhodnutí vecne správne aplikoval jednu zo zásad, t. j. aby obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a rozsah tohto obmedzenia boli prostriedkom ochrany, ktorý zasahuje do spôsobilosti dotknutej osoby v rozsahu a spôsobom, ktorý rešpektuje zásadu primeranosti zásahu do práv dotknutej osoby, ktorý zásah zodpovedá jej zdravotnému stavu a zabezpečuje tejto osobe potrebnú ochranu. Odvolací súd tak nezistil relevantnosť ani jedného z uplatnených odvolacích dôvodov, a preto rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.“

22. S poukazom na uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia odvolacieho súdu v spojení so súdom prvej inštancie je koherentná a ich rozhodnutia sú konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe odvolací súd dospel, je prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

22.1. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, de facto z dôvodu, že v konaní bolo (predovšetkým znalecky) preukázané, že p. W. Š. trpí ťažkou duševnou poruchou v pravom slova zmysle. Znalec (ktorý bol v konaní aj riadne vypočutý) u vyšetrovanej zistil „demenciu pri Alzheimerovej chorobe, atypickú alebo zmiešanú formu stredne ťažkého stupňa a organickú poruchu s bludmi. V psychopatologickom obraze sú u menovanej prítomné ťažké poruchy orientácie,

neadekvátny kontakt, inkontinentná afektivita, výrazné spomalenie, vymiznutie chápatosti, úsudkových schopností, ťažké narušenie pamäti, neschopnosť osvojenia si nových informácií, strata samostatnosti, strata schopnosti primerane reagovať na okolie a riešiť problémy, s nutnosťou dennej 24-hodinovej opatrovateľskej starostlivosti, pričom tento stav je trvalý, liečbou neovplyvniteľný, s postupnou progresiou, možnosť zlepšenia je vylúčená. V dôsledku tejto choroby táto nie je schopná robiť žiadne právne úkony. Obmedzovaná nie je schopná ovládať a posúdiť svoje konanie, nakladať s finančnými prostriedkami a majetkom, zaobstarávať si veci bežnej potreby, postarať sa o svoje osobné veci. Znalec tiež uviedol, že vyšetrovanú nie je možné vypočuť bez ohrozenia jej zdravotného stavu, vzhľadom k charakteru základnej diagnózy, výsledok vypočutia nebude účelný. Je možné ju formálne vzhliadnuť na súde počas pojednávania prípadne v domácom prostredí. Za daného stavu dovolací súd dodáva, že závery znaleckého skúmania (kedy znalec sa nielen oboznámil so zdravotnou dokumentáciou menovanej, ale ju aj osobne vyšetril) sú natoľko jasné, že z nich jednoznačne vyplývala skutočnosť, že u menovanej (hoci to súdy expresiss verbis nekonštatovali) miernejšie opatrenia, resp. miernejšie represívne prostriedky (administratívneho, správneho, priestupkového príp. trestného charakteru) neprichádzali do úvahy, resp. iné (miernejšie) obmedzenia sa u menovanej nedali použiť (stali by sa totiž neučinnými). Za daného zdravotného stavu, kedy u menovanej pretrvávajú ťažké poruchy orientácie, neadekvátny kontakt, výrazné spomalenie, vymiznutie chápatosti, úsudkových schopností, ťažké narušenie pamäti, neschopnosť osvojenia si nových informácií, strata samostatnosti, strata schopnosti primerane reagovať na okolie a riešiť problémy, ani dovolateľ takéto miernejšie prostriedky, ktoré by sa dali použiť, v dovolaní sám nešpecifikoval a neoznačil (resp. označiť sám nevedel). Je potrebné si uvedomiť, že zdravotný stav menovanej je podľa záverov znalca natoľko vážny, že už v súčasnej dobe je u nej daná nutnosť dennej 24-hodinovej opatrovateľskej starostlivosti, pričom zlepšenie jej zdravotného stavu sa nepredpokladá (práve naopak) a teda nevedno aké miernejšie prostriedky by sa u menovanej dali vôbec použiť. Tieto znalecké závery (pokiaľ išlo o zdravotný stav menovanej), ako už uviedol i odvolací súd, neboli dovolateľom nijako spochybnené (čo vylučovalo potrebu ďalšieho znaleckého skúmania - kontrolný znalecký posudok by tu bol namieste, ak by sa dovolateľovi podarilo spochybniť odborné závery znalca ohľadne zdravotného stavu menovanej - k čomu však nedošlo). S námietkou nevykonania kontrolného znaleckého posudku sa pritom odvolací súd jasne vysporiadal v bode 39 napadnutého rozhodnutia, v ktorom poukázal na bod 21 rozsudku súdu prvej inštancie. Samotný dovolateľ potom v konkrétnostiach nenamietal medicínske závery znalca, nespochybňoval jeho odbornosť, a nenamietal ani jeho zaujatosť. Otázku posúdenia, či konkrétna osoba trpí alebo netrpí duševnou poruchou vyhodnocuje len odborník - psychiater, tak ako to konštatoval súd prvej inštancie, resp. aj odvolací súd (v danom prípade takýto odborník u obmedzovanej jej existenciu aj konštatoval). Naviac súdy nižších inštancií mali nekontrolovateľné správanie sa menovanej preukázané aj inými dôkazmi, ktoré potom vyhodnotili ako dostačujúce k tomu, aby bolo možno vo veci rozhodnúť. Odvolací súd sa vyjadril aj k osobe ustanovenej opatrovníčky, kedy výhrady vznesené dovolateľom nepovažoval v tomto smere za relevantné a kedy dovolateľ ničím nespochybnil jej schopnosť túto pozíciu zastávať, keďže úlohou ustanovenej opatrovníčky nie je samotné poskytovanie osobnej starostlivosti obmedzovanej, ale jej zastupovanie pri právnych úkonoch, v ktorých bola táto obmedzená (v tomto smere potom neboli dovolateľom vznesené žiadne pochybnosti). Aj pokiaľ išlo o vypočutie obmedzovanej, odvolací súd riadne zdôvodnil prečo k tomuto úkonu nepristúpil, keď zo záverov znaleckého skúmania vyplynulo, že menovanú nie je možné vypočuť bez ohrozenia jej zdravotného stavu, vzhľadom k charakteru základnej diagnózy, a že ju bolo možné formálne iba vzhliadnuť na súde počas pojednávania, prípadne v domácom prostredí (k čomu aj došlo). Je síce pravdou, že iba súd vyhodnocuje, ktorý z dôkazov vykonaných a ktorý považuje za účelný a ktorý nie, v tomto prípade však otázka prípadného ohrozenia zdravotného stavu menovanej jej prípadným vypočúvaním, je otázkou odbornou (medicínskou), ku ktorej znalec mohol zaujať svoje stanovisko, z ktorého potom súdy vychádzali. V novej právnej úprave (§ 243 CMP) sa v záujme čo najväčšej ochrany práv osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, obligatórne zavádza výsluch tejto osoby. Výsluch sa musí uskutočniť spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný. Súd je povinný zisťovať názor tejto osoby a komunikácia súdu s osobou, o spôsobilosti ktorej ide, musí byť vždy prispôbená zdravotnému stavu tejto osoby. Avšak aj od takéhoto výsluchu možno upustiť, a to práve v prípade, ak by bol takýto výsluch na ujmu zdravotného stavu vypočúvanej osoby (čo bol i posudzovaný prípad). Ak súd upustí od výsluchu osoby, má vždy povinnosť túto osobu vzhliadnuť (čo potom splnené bolo). Inštitút vzhliadnutia slúži na reálne oboznámenie sa súdu s osobou, o ktorej

spôsobilosti na právne úkony sa koná. Účelom "vzhladnutia" je bezprostredný kontakt sudcu s osobou, o ktorej právach sa rozhoduje. Výsluch sa však uskutoční vždy, ak osoba, o ktorej spôsobilosť v konaní ide, o to požiada (k čomu nedošlo).

23. Dovolací súd tak uzatvára, že z odôvodnenia rozhodnutí nižších inštancií je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, na základe akých skutočností dospel k záveru, že u menovanej boli splnené všetky hmotnoprávne podmienky pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v navrhovanom rozsahu. Vo väzbe na uvedené potom postup odvolacieho súdu vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za neodôvodnený, pričom odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za vadu zmätočnosti nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

24. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces § 420 písm. f) CSP. Na podklade uvedeného dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP nevyplýva.

25. Dovolací súd zároveň poznamenáva, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších inštancií, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania, vrátane nesprávneho vyhodnotenia niektorého dôkazu. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak v preskúmvanej veci dovolací súd takúto vadu nezistil.

26. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07).

27. Aj pokiaľ ide o hodnotenie znaleckého posudku ako dôkazu, platí, že pravidlá hodnotenia dôkazov sú upravené v článku 15 ako aj v § 191 CSP a spravujú sa teóriou voľného hodnotenia dôkazov. Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva zákon. Pri hodnotení znaleckého posudku je vo všeobecnosti prijímaný záver, že hodnoteniu nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti; súd hodnotí len presvedčivosť posudku, pokiaľ ide o jeho úplnosť vo vzťahu k zadaniu, k zásadám logického myslenia a jeho súlad s ostatnými vykonanými

dôkazmi (viď aj uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/41/2010, 4Cdo/255/2021).

28. Dovolateľ taktiež namietal nedoplnenie dokazovania vo vzťahu k navrhovateľke ohľadom lepšieho zabezpečenia starostlivosti o obmedzovanú. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že predmetom konania nie je posudzovanie „vhodnejších“ podmienok, ale obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Dovolací súd ďalej uvádza, že z judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, nie procesných strán. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999).

29. Len na okraj dovolací súd konštatuje, že nie každé procesné pochybenie súdu znamená, že bolo porušené právo na spravodlivý proces; ak súd síce nepostupoval správne, ale v dôsledku tohto nesprávneho postupu nedošlo k takej intenzite zásahu, že ho nemožno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces, nie je namieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti. O naplnenie predpokladu v zmysle § 420 písm. f) CSP pôjde vtedy, ak postup súdu, ktorý znemožní realizáciu práv strany sporu, dosiahne takú intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé (4Cdo/107/2022).

30. Dovolací súd konštantne uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že odvolací súd tieto tvrdenia nepovažoval za podstatné pre rozhodnutie, preto sa nimi nezaoberal.

31. Vyhodnotenie hmotnoprávných predpokladov pre zásah do spôsobilosti na právne úkony resp. jeho modifikáciu, si vyžaduje „kvalifikovanosť“ subjektov posudzujúcich zdravotný stav, resp. rozsah a intenzitu obmedzení, ktoré sú potrebné. Z ustanovenia § 244 CMP vyplýva nielen povinnosť ustanoviť znalca na posúdenie otázok, ktoré bezprostredne súvisia so zdravotným stavom osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, ale aj znalca vypočúť (uvedené v danom konaní splnené bolo). Len úplné a spoľahlivé zistenie osobných pomerov osoby, ktorej konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sa týka, konfrontované s výsledkami znaleckého posudku umožnia súdu zistiť skutočný stav veci. Výšetrovací princíp v mimosporovom konaní spolu s princípom oficiality a materiálnej pravdy zdôrazňuje, ako má súd postupovať pri zisťovaní skutočného stavu a teda vykonať aj dôkazy, ktoré účastníci nenavrhlí (čl. 6 Základných princípov CMP).

32. V medziach ústavného významu práv fyzickej osoby (človeka) pri ich zbavení alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na postihnutú osobu. Súd je preto ex officio povinný vykonať nielen znalecké dokazovanie na posúdenie zdravotného stavu dotknutej osoby, ale aj iné dôkazy smerujúce k posúdeniu všetkých sociálnych a právnych interakcií (vzťah s inými osobami v spoločnosti, v rodine), ako aj posúdiť vzťahy majetkové. Iba súhrnným hodnotením všetkých individuálnych pomerov dotknutej osoby, jej sociálneho prostredia v ktorom existuje možno dospieť k záveru, či sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2014 sp. zn. 8 Cdo 276/2014).

33. V danej veci súdy na posúdenie zdravotného stavu obmedzovanej nielenže vychádzali zo záverov znaleckého posudku, ale znalca v konaní aj riadne vypočuli, vykonali pritom aj ďalšie dokazovanie, ktoré v súhrne odôvodňovalo prijatie záveru o potrebe obmedzenia W. Š.Q. na právne úkony. Vzhľadom na závažnosť jej zdravotného stavu (akou je v danom prípade prítomnosť ťažkých porúch orientácie, neadekvátneho kontaktu, inkontinentnej afektivity, výrazného spomalenia, vymiznutia chápatosti, úsudkových schopností, ťažké narušenia pamäti, neschopnosť osvojenia si nových informácií, strata samostatnosti, strata schopnosti primerane reagovať na okolie a riešiť problémy, nutná potreba dennej 24-hodinovej opatrovateľskej starostlivosti, neschopnosť robiť žiadne právne úkony, neschopnosť ovládať a posúdiť svoje konanie, neschopnosť nakladať s finančnými prostriedkami a majetkom (menovaná nie je schopná posúdiť hodnotu peňazí a disponovať s hocíjakou peňažnou sumou), ako aj neschopnosť zaobstarávať si veci bežnej potreby (menovaná nie je schopná posúdiť obsah doručovaných úradných zásielok), postarať sa o svoje osobné veci a pod.), bolo u menovanej vylúčené použitie iných (miernejších) prostriedkov obmedzenia, nakoľko ich prípadná účinnosť by nemala žiaden dopad na postihnutú osobu. V tomto smere súdy správne zohľadnili aj to, že tento stav je u posudzovanej trvalý, liečbou neovplyvniteľný, s postupnou progresiou, pričom možnosť zlepšenia je vylúčená.

34. K namietanému procesnému postupu týkajúcemu sa ustanovenia opatrovníka osobe o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony o ktorej sa koná, dovolací súd dodáva, že dovolateľ (okrem seba samého) súdu neuviedol žiadnu inú blízku osobu, ktorá by mohla byť ustanovená za opatrovníka obmedzovanej, a preto postup súdu prvej inštancie, ktorý ustanovil za opatrovníka A. Š. (jednu z dcér menovanej u ktorej táto býva) bol správny v súlade s § 272 a nasl. CMP. V súvislosti s ustanovením hmotnoprávneho opatrovníka osoby obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony sa pritom súdy nižších inštancií náležite vysporiadali so zisteným skutočným stavom veci. Spochybňovanie schopností ustanovenej opatrovníčky dovolateľom dovolací súd nepovažoval za relevantné, pretože v konaní nebolo preukázané, že by p. A. Š. z akýchkoľvek dôvodov nebola spôsobilá túto funkciu zastávať. Z obsahu spisu vyplýva, že obmedzovaná v súčasnosti býva u tejto opatrovníčky a táto jej poskytuje spolu s navrhovateľkou aj celodennú starostlivosť. V jej osobe ide o blízku osobu a má najlepšie predpoklady vykonávať funkciu opatrovníka riadne, pričom jej doteraz zabezpečovala aj osobnú starostlivosť, má medicínske vzdelanie, vie spolu s navrhovateľkou matke zabezpečiť celodennú starostlivosť. A. U. Š. vyjadrila aj súhlas so svojím ustanovením do funkcie opatrovníka a ani obmedzovaná pri vzhliadnutí neprezentovala záporný vzťah k dcére U. Na druhej strane dovolateľ má so svojimi sestrami konflikt a v prípade jeho ustanovenia za opatrovníka, by musel matke zabezpečovať aj osobnú starostlivosť, pričom na jej zabezpečovanie nemá vytvorené až také vhodné podmienky, aké táto má zabezpečené u A. U. Š.. Obmedzovaná by totiž musela zmeniť bydlisko, čo v jej veku a pri jej zdravotnom stave nepovažovali súdy za vhodné; starostlivosť v prípade svojej zaneprázdnenosti by dovolateľ zabezpečoval prostredníctvom priateľky, ktorá je pre obmedzovanú neznámou osobou, dovolateľ nemá žiadne konkrétne zručnosti a skúsenosti so starostlivosťou o osobu s takýmto zdravotným postihnutím. Uvedené skutočnosti potom odôvodnene viedli súdy nižších inštancií k vyhodnoteniu osoby MUDr. Ingrid Šulekovej, ako vhodnej na vykonávanie funkcie opatrovníka. V tomto smere uplatnená námietka dovolateľa tiež nezakladá vadu zmätočnosti a ani prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

35. Dovolací súd opätovne dodáva, že na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu (v mimosporových konaniach skutočného stavu) v konaniach sú povolané súdy prvej a druhej inštancie, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prednáwanej veci nezistil.

36. Dovolací súd záverom pripomína, že spôsob výkonu funkcie opatrovníka, ktorý je ustanovený osobe obmedzenej spôsobilosti na práve úkony, podlieha súdnemu dohľadu. Súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu. Z rozsudku súdov nižších inštancií vyplýva, že p. A. U. Š. je povinná sa o matku starať, chrániť jej záujmy, zastupovať ju a spravovať jej majetok v rozsahu, v ktorom nemôže konať samostatne, a zároveň je povinná dvakrát ročne predložiť súdu správu o matke a správu o nakladaní s jej majetkom. V prípade, ak by p. A. U. Š. stratila spôsobilosť na výkon funkcie opatrovníka, porušovala by svoje povinnosti alebo zneužívala svoje práva vyplývajúce z opatrovníctva, súd ju z tejto funkcie odvolá. Navyše skutočnosť, že za opatrovníka bola súdom ustanovená p. A. U. Š. neznamená, že dovolateľ nemôže svojej matke naďalej poskytovať pomoc, opateru, sprievod k lekárovi, ísť s ňou do kúpeľov či inak tráviť s matkou čas a byť jej oporou.

37. Ďalej dovolateľ namietal, že súd prvej inštancie zamietol jeho návrhy na vykonanie výsluchu svedkov (p. O. Š. W. D. A.P.) a odvolací súd sa vo vzťahu k tomuto postupu a nesprávnemu rozhodnutiu o zamietnutí návrhov na doplnenie dokazovania iba veľmi stroho vysporiadal.

37.1. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľa uvádza, že dokazovaním je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/212/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011). Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť dokonca až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/219/2013, 3Cdo/888/2015, 4Cdo/34/2011, 5Cdo/149/2010, 6Cdo/134/2010, 6Cdo/60/2012, 7Cdo/86/2012 a 7Cdo/36/2011).

37.2. Dovolací súd dáva tiež do pozornosti, že v zmysle rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi: 1/ ak tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, 2/ ak dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, t. j. nedisponuje vypovedacou potenciou, alebo 3/ ak tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené (nadbytočnosť dôkazu) (porov. 4Cdo/100/2018, 7Cdo/205/2019, 5Cdo/151/2019). V danej veci dovolateľom navrhované dokazovanie (výsluch označených svedkov k preukazovaniu zamedzovania kontaktu obmedzovanej s pánom Š., a jej príbuznými) bolo potom bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, nakoľko ich výpovede by boli bez relevancie vo vzťahu k záverom znaleckého skúmania zdravotného stavu obmedzovanej, ako aj bez relevancie vo vzťahu k posudzovaniu schopnosti A. U. Š. zastávať pozíciu opatrovníčky.

37.3. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonaní všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávnom vyhodnotení niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09).

Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06). Konajúce súdy dostatočným spôsobom zdôvodnili nevykonanie navrhnutých dôkazov dovolateľom ohľadom výsluchu označených svedkov. Súd prvej inštancie zamietnutie návrhu na vykonanie dôkazov odôvodnil nadbytočnosťou (irelevantnosťou), považujúc doteraz vykonané dôkazy za postačujúce pre rozhodnutie. S čím sa odvolací súd stotožnil, keď zdôraznil, že povinnosťou súdu nie je vykonať všetky navrhnuté dôkazy, ale povinnosťou je zistiť skutočný stav veci postačujúci pre rozhodnutie, čo v danom prípade bolo splnené. Uvedené zdôvodnenie o zamietnutí návrhu na vykonanie dokazovania považoval dovolací súd vzhľadom na okolnosti prípadu za riadne odôvodnené a zrozumiteľné. Správnosťou právnych záverov odvolacieho súdu sa dovolací súd pri uplatnenom dovolacom dôvode (§ 420 písm. f) CSP) nemal možnosť zaoberať. Dovolací súd je toho názoru, že k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP nedošlo.

37.4. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/85/2010, 1Cdo/18/2011, 3Cdo/268/2012, 4Cdo/314/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/104/2010, 7Cdo/248/2012).

37.5. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani v zmysle novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 2Cdo/319/2021).

38. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa, v ktorom namietal vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

39. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

40. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

41. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

42. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4Cdo/64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Pokiaľ dovolateľ nevymedzí ním tvrdený dovolací dôvod uvedeným spôsobom, je daný dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

43. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

44. V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

45. V danom prípade dovolateľ zastúpený kvalifikovaným zástupcom, pri vymedzení dovolacieho dôvodu uplatneného v zmysle § 421 ods. 1 CSP formuloval dovolaciu otázku nasledovne: „odvolací súd nesprávne právne vec posúdil a tento sa v celom rozsahu odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to v otázke rozsahu a prípustnosti obmedzenia spôsobilosti na právne úkony osoby obmedzovanej, v otázke posúdenia možnosti miernejších prostriedkov, či v otázke samotného rozsahu obmedzenia vo väzbe na vážnu duševnú poruchu určenú znalcom.“ Namietal, že rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony u jeho matky je faktickým pozbavením jej spôsobilosti na právne úkony, čo súčasná slovenská a európska legislatíva neumožňuje. Uviedol, že súd mal ponechať v dispozícii obmedzovanej minimálne jeden právny úkon. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho a Ústavného súdu SR dôvodil tým, že spôsobilosť na právne úkony v uvedenom rozsahu spôsobuje, že W.Ý. Š. de facto žiadne právne úkony ani robiť nemôže. Konštatoval, že odklon je v otázke rozsahu a prípustnosti obmedzenia spôsobilosti na právne úkony osoby obmedzovanej, v otázke posúdenia miernejších prostriedkov, či v otázke samotného rozsahu obmedzenia vážnej duševnej poruchy znalcom. Inými slovami povedané, dovolateľ vzhliadal odklon od ustálenej praxe dovolacieho súdu v tom, že súdy p. W. Š.Ú. obmedzili v spôsobilosti na právne úkony v takom rozsahu, že u nej de facto ide o jej úplné pozbavenie v spôsobilosti.

46. Dovolací súd k tomuto uvádza, že dovolateľ v danom prípade iba polemizuje s právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony menovanej, avšak konkrétnu právnu otázku, na ktorej riešení by odvolací súd založil svoje rozhodnutie (a ktorej riešenie považuje za nesprávne), už v tomto smere neformuluje. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako

odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, však významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. Dovolateľ, aby mohol byť v dovolacom konaní úspešný, (v ponímaní posúdenia ním namietaného právneho posúdenia odvolacím súdom), musí relevantným spôsobom (t. j. spôsobom predpokladaným v § 432 ods. 2 CSP) spochybníť v dovolaní nosnú právnu argumentáciu, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie, k čomu v posudzovanej veci nedošlo. Meritórny dovolací prieskum preto nebolo možné uskutočniť, keďže obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemalo v tomto smere zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, zvolenej v civilnom sporovom poriadku, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

47. Dovolateľ teda síce namieta skutočnosť (právne posúdenie veci odvolacím súdom), že súdy svojím rozhodnutím (vzhľadom na nimi určený rozsah obmedzenia spôsobilosti) de facto pozbavili menovanú spôsobilosť na právne úkony, avšak v tomto smere už nekonkretizoval právnu otázku, ktorú by mal dovolací súd riešiť a ktorej riešenie odvolacím súdom znamenalo odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Samotné namietanie rozsahu obmedzenia spôsobilosti menovanej súdmi (tvrdením, že de facto tu došlo k úplnému pozbaveniu jej spôsobilosti) môže byť síce nesprávnym právnym posúdením (nesprávnou aplikáciou ustanovení CMP zo strany súdov nižších inštancií), ale nie je formulovaním samotnej dovolacej otázky (t. j. nastolením konkrétnej právnej otázky, ktorú má dovolací súd riešiť).

48. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu, ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na prijatie záveru, či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Dovolací súd dáva do pozornosti, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický odklon jej riešenia, zvoleného odvolacím súdom, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Na tomto mieste dáva dovolací súd do pozornosti, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá „odklon“ od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ ide o otázku zásadného právneho významu, t. j. takú, ktorá je významná nielen pre prerokovávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov SR a f/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné.

49. Nad rámec uvedeného, dovolací súd uvádza, že sudy nižších inšancií sami uviedli, že „Zákonná úprava inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný, či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby. K obmedzeniu človeka v spôsobilosti na právne úkony možno pristúpiť až vtedy, ak sa vyčerpali všetky menej represívne prostriedky, opatrenia (napr. trestného, priestupkového či administratívneho práva) alebo, ak sa už iné obmedzenia nedajú použiť (resp. sa stali neúčinnými). Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na postihnutú osobu. Dôvod pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstoí vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať konkrétne právne úkony. Samotné zistenie takéhoto dôvodu na obmedzenie spôsobilosti však nestačí. Ďalším predpokladom je preukázanie skutočnosti, že zistený dôvod vylučuje schopnosť človeka uskutočňovať konkrétne právne úkony. Pri zodpovedaní tejto otázky súd vychádza zo skutkových zistení nielen na základe posudku znalca, ale tiež v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania. Potrebné je posudzovať schopnosť uskutočňovať právne úkony s prihliadnutím na všetky individuálne pomery osoby, ako aj na sociálnu stránku prostredia, v ktorom existuje. Iba súhrnným vyhodnotením všetkých týchto okolností možno dospieť k záveru, či sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Konaním o spôsobilosti na právne úkony možno výrazne a závažným spôsobom zasiahnuť do prirodzených práv človeka, a preto sú v demokratickej spoločnosti kladené zvýšené požiadavky na súd, aby starostlivo, zodpovedne, presne a spravodlivo chránil hodnoty, aké reprezentujú podstatu ľudskej bytosti - jej slobodu. Výkon súdnej činnosti sa musí vyvarovať takým interpretačným a aplikačným postupom, následkom ktorých by mohlo dôjsť k neodôvodnenému obmedzeniu, či dokonca popretiu uvedených práv človeka. Tejto kvalitatívnej požiadavke sa musí podriaďovať celé súdne konanie o spôsobilosti k právnym úkonom, pričom v prejednávanej veci takto tomu bolo, a to napriek odvolacím námietkam účastníka konania“.

49.1. Súd prvej inštancie potom poukázal na to, že „Nakoľko duševná porucha u obmedzovanej je trvalého charakteru, bolo v jej záujme, aby ju súd obmedzil v spôsobilosti na právne úkony tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku. Okruh úkonov, na ktoré obmedzovaná nie je spôsobilá, teda vychádzal z dôvodov, ktoré viedli k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony. Zároveň takýto zásah do spôsobilosti na právne úkony obmedzovanej smeruje primárne k ochrane jej záujmov, nakoľko umožní jej ochranu v občianskoprávných vzťahoch, príp. iných vzťahoch, umožní jej poskytnutie potrebnej zdravotnej starostlivosti, ochranu jej majetku a podobne. Z uvedených dôvodov súd v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami, vychádzajúc z vykonaného dokazovania, najmä zo záverov znaleckého posudku rozhodol o obmedzení spôsobilosti na právne úkony tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku“.

49.2. Ani sudy nižších inšancií teda pri svojom rozhodovaní nevychádzali z názoru, že je prípustné (možné) osobu úplne pozbaviť spôsobilosti na právne úkony, ale rovnako (ako tvrdí i dovolateľ), posudzovali len možnosť (hmotnoprávne podmienky) obmedzenia jej spôsobilosti so zohľadnením nemožnosti u menovanej použiť miernejšie prostriedky tohto obmedzenia. Aj keď sa potom dovolateľovi môže zdať, že súdom určené obmedzenie je natoľko široké, že u neho vyvoláva dojem o úplnom pozbavení spôsobilosti menovanej na akékoľvek právne úkony, je potrebné si uvedomiť, že táto šírka (rozsah) obmedzenia bola súdmi určená práve vzhľadom na závažnosť zdravotného stavu posudzovanej, u ktorej sa prejavujú následky podrobne popísané v bode 33 tohto rozhodnutia (bez možnosti zlepšenia jej zdravotného stavu, práve naopak). Sudy teda pri svojom rozhodovaní zohľadnili aj zásadu primeranosti (proporcionality), ako aj najlepší záujem obmedzovanej osoby. Tieto dopady potom súdom umožňovali stanoviť takýto širší (než je bežný) rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony posudzovanej, čo však neznamená, že táto osoba bola v spôsobilosti na právne úkony pozbavená úplne (posudzovaná môže naďalej vykonávať niektoré jednoduché právne úkony - napr. zakúpiť si cestovný

lístok, navštíviť lekára, nakupovať a pod.). Inými slovami povedané, menovanú súdy nezbavili spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu, iba s prihliadnutím na závažnosť dôsledkov, ktoré u nej vyvoláva jej zdravotný stav (ako aj na nutnosť celodennej opatery) ju obmedzili v spôsobilosti na právne úkony v širšom (než bežnom) rozsahu s primárnym cieľom chrániť jej záujmy, chrániť ju v občianskoprávných vzťahoch, príp. iných vzťahoch, umožniť jej poskytnutie potrebnej zdravotnej starostlivosti, ako aj chrániť jej majetok, keďže táto, podľa záverov znalca, nie je schopná posúdiť ani len hodnotu peňazí a disponovať s hocíjakou peňažnou sumou, ani posúdiť obsah doručovaných úradných zásielok. Odvolací súd sa tak vo svojich záveroch neodklonil od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 39/2022 len tým, že v prípade menovanej vzhliadol dôvod na širšie obmedzenie jej spôsobilosti na právne úkony (t. j. ani odvolací súd tu nevychádzal z možnosti úplného zbavenia spôsobilosti na právne úkony, ale len z jej obmedzenia - samotné súdy nižších inšancií citujú pasáže z daného rozhodnutia).

50. Dovolací súd preto konštatuje, že dovolateľ pri vymedzení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP nepostupoval, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedol (neoznačil, nevymedzil) takú konkrétnu právnu otázku, na riešení ktorej by odvolací súd založil svoje rozhodnutie, a ktorej riešenie by bolo nesprávne a zároveň pri riešení ktorej sa mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (pri absencii formulácie takejto dovolacej otázky bolo vylúčené posudzovať prípadný odklon jej riešenia od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Takéto vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia (ktoré je iba polemikou s právnym posúdením veci odvolacím súdom) však nespĺňa zákonom stanovenú požiadavku kladenú na spôsob jeho vymedzenia v zmysle § 432 ods. 2 CSP. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi (a najmä skutkovými) názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Nedostatok tejto náležitosti Civilný sporový poriadok považuje za dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

51. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/, f) CSP ako dovolanie, ktoré smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP) a jednak ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP (pokiaľ išlo o dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP).

52. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 CSP v spojení § 52 CMP tak, že vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

53. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.